

جهان ادب و هنر

به چنین کاری نیست. شنیدن صدا، تاثیر و نفوذ بیان، لحن، ریتم، و نگرش او، انتخاب کلام، در گفتار یا گفت و شنودی که از پیش بر کاغذ نیامده است، به مراتب برای ما با ارزش تر از دیدن تصویر اوست.

در این مجموعه نام شخصیت های ادبی مشهوری نیز دیده می شود، از جمله: جی. آر. آر. تولکین، ویرجینیا وولف، گراهام گرین، رودیارد کیپلینگ، و سامرست موام. در مجموعه بیست و یک نویسنده آمریکائی نیز به نام هانی از قبیل گرتروود اشتاین، جیمس بالدوین، اسکات فیتزجرالد، آدورا وتی، رالف ایلسون و یوجین اونیل بر می خوریم.

بعضی از این برنامه ها که از پیش ضبط شده، شامل گفت و شنوهای است و نیز سخنرانی هائی که نویسندگان به مناسبت های خاصی ایراد کرده اند. اونیل صحنه ای از نمایشنامه خود را به نام «سفر دراز روز به درون شب» می خواند که بسیار تکان دهنده است. صحنه ای که خواندن آن از روی کتاب، آن هم با صدای گرفته و پُر زیر و بم اونیل، خیلی ملودراماتیک جلوه می کند؛ صدایی چنان محکم و دقیق و نافذ به گوش می آید که شنونده را به حیرت می اندازد.

صدای نویسندگان دیگر هم به همان اندازه مسحور کننده است. سامرست موام که لهجه اش به هیچکاک می ماند با صدای خسته خود می گوید: «دیگر به اینکه مردم درباره ام چگونه فکر می کنند، اهمیت نمی دهم. من خودم را با نوشتن ارضاء کرده ام و کارم را خاتمه یافته تلقی می کنم.»

صدای ویرجینیا وولف که بعضی ها فکر می کنند به صدای فلوت می ماند، می گوید: «واژه ها در دیکشنری ها زندگی نمی کنند.

واژه ها در مغز ما بسر می برند.» بالدوین که صدایش شبیه صدای ویلیام باکلی است، می گوید: «من خودم را شبیه

«گفته شده ها» دیدن یا شنیدن؟ بحث در این است

ادبیات مثل قرار ملاقات با پسر یا دختری است که او را ندیده ایم و غالباً تظاهر می کنیم که این قضیه اشکالی ندارد، زیبایی درون مهم است نه زیبایی ظاهری ولی با این وصف، دوست داریم قبل از اینکه خودمان را متعهد کنیم، نگاهی به دختر یا پسر مورد علاقه خود بیندازیم. شاید به همین جهت است که غالباً قبل از خریداری یک کتاب، به پشت جلد آن نگاه می کنیم تا عکس نویسنده یا شاعر یا مؤلف را ببینیم و بعد تصمیم به خریداری آن بگیریم. خیلی وقت ها هم اگر از عکس طرف خوشمان نیاید کتاب را به گوشه ای می گذاریم و به دنبال کار دیگری می رویم.

با این حال، بحث اساسی در دیدن یا شنیدن است. اخیراً کتابخانه انگلستان یک سری سی. دی. زیر عنوان «گفته شده ها»، شامل مصاحبه ها و سخنرانی های تعدادی از نویسندگان انگلیسی و آمریکائی را روانه بازار کرده است که از هر جهت شنیدنی است. این مجموعه از سوی بی.بی.سی. و بر اساس آرشیو این مؤسسه جمع آوری شده است. این قضیه، حقیقت شگفت انگیزی را آشکار می کند، اینکه صدای نویسنده خیلی چیزها را برای ما روشن می کند که تصویرش قادر

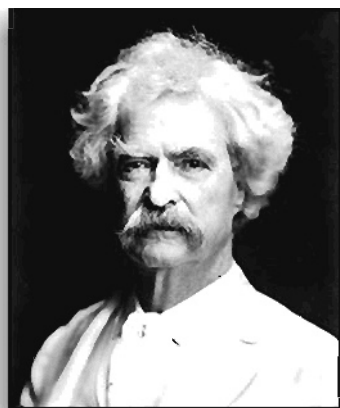
مهدی آذر یزدی: نویسنده «قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب» در گذشت

مهدی آذر یزدی در روستای خرمشاه از توابع یزد، سه روز پیش از سال ۱۳۰۱ به دنیا آمد. در بیست سالگی به بنائی و کار در کارگاه جوراب بافی یزد روی آورد. بعدها به کتابفروشی پرداخت و از این راه با ادب و فرهنگ ایران آشنا شد و به کتاب خوانی و بعد به نویسندگی گرایش پیدا کرد. آذر یزدی در خاطرات خود می‌نویسد: «دیگر گمان کردم به بهشت رسیده‌ام. تولد دوباره و کتاب خواندن من شروع شد و در این کتابفروشی بود که فهمیدم چقدر بی سوادم. من که زمان

تحصیل در دبیرستان را از دست داده بودم تنها راه «رسیدن به دانائی» را در کتاب خواندن جستجو کردم و پس از چهار سال کار در کتابفروشی، هوس نوشتن و شعر گفتن و با بچه‌های درس خوانده هم‌رنگ شدن در من برانگیخته شد.» تاکنون بیست و سه عنوان کتاب از آذر یزدی منتشر شده است. «قصه‌های خوب برای بچه‌های خوب»، «قصه‌های تازه از کتاب‌های کهن»، «گرچه ناقل»، «گرچه تنبل»، «مثنوی برای بچه‌ها»، «مجموعه قصه‌های ساده»، و تصحیح «مثنوی» برای بزرگسالان از جمله کتاب‌هایی است که از او به جا مانده است.

مارک تواین کیست؟ کشف مجده یک شخصیت بزرگ ادبی

مارک تواین که ۹۹ سال پیش درگذشت، یکی از محبوبترین نویسندگان و شخصیت‌های بزرگ ادبی آمریکا بود. از آن پس تاکنون روز به روز بر شهرت مارک تواین، هم از نظر هنری و بررسی انتقادی آثارش و هم از لحاظ فرهنگ مردمی، محبوبیت میان مردم و خوانندگان کتاب‌هایش، افزوده شده است.

«مارک تواین کیست؟» نام مجموعه بیست و چهار داستان کوتاه و مقاله از مارک تواین است که تاکنون چاپ و منتشر نشده است. این داستان‌ها و

مقاله‌ها از آرشیو کتابخانه بنکرافت دانشگاه کالیفرنیا، شعبه برکلی استنساخ شده است و نشر هارپر استودیو آنها را در ۲۲۴ صفحه منتشر کرده است. این داستان‌ها و مقاله‌ها همه نمایانگر نبوغ و استعداد خارق‌العاده مارک تواین است. شاید هم به همین دلیل است

خوانندگان بلوز می‌دانم. کوششم بر این است که آوازها را به شکل آوازی مثنور در آورم.»

سرانجام به صدای ملال آور گر ویدال می‌رسیم که می‌گوید: «من می‌نویسم چون صداها را در سرم می‌شنوم.»

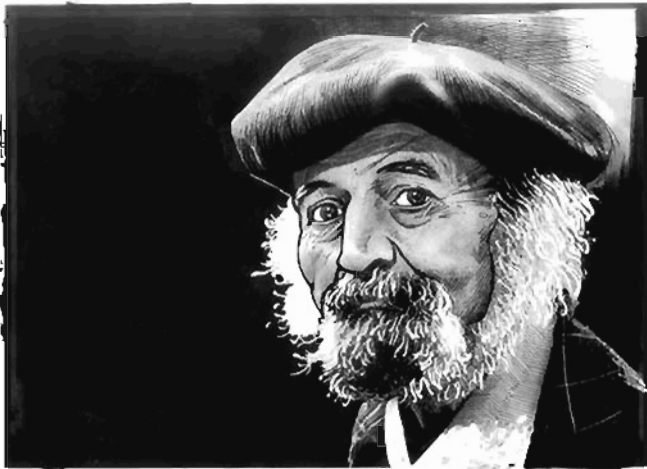
پس از چندی که به این سی. دی. ها گوش می‌کنیم و عیشی مدام به ما دست می‌دهد، به این نتیجه می‌رسیم که صداهائی نیز در سر ما طنین می‌اندازد: صداهای زنان و مردانی که با نوشته‌های خود، به قرن بیستم سروسامان دادند، به زندگی ما غنا بخشیدند و به وجود آنها افتخار می‌کنیم.

«باغ سبز» محمد علی موحد

این کتاب شامل هجده گفتار دربارهٔ شمس و مولانا است که این روزها در سراسر جهان شهرتی نظیر خیام یافته است و از سخنان و تفکر او دربارهٔ جهان و هستی معنوی حتی در روانشناسی نیز استفاده می‌شود. در این گفتارها، اطلاعات عمده و اصلی مربوط به اندیشه‌های این دو جان شوریده، از آثار خودشان یعنی «مقالات شمس تبریزی»، «مثنوی معنوی»، «دیوان کبیر» و «فیه مافیه» گرفته شده است. شرح و تفصیل مطالب نیز از نوشته‌های «سلطان ولد»، «سپهسالار» و «افلاکی» مایه گرفته است؛ چون این سه تن از کهن‌ترین روایتگران دربارهٔ این دو شخصیت هستند.

این مجموعه گفتارها با دیباچهٔ آنه ماری شیمل بر ترجمهٔ ویلیام چیتیک از مقالات شمس و مقدمهٔ ویلیام چیتیک بر ترجمهٔ خود از مقالات شمس پایان می‌گیرد. عناوین بعضی از گفتارها عبارتند از «شمس تبریزی و خیام»، «تبریز در آئینهٔ کلام مولانا» و «نیازهای وجودی انسان معاصر و انعکاس آن در کلام مولانا».

درگذشت محمد حقوقی، شاعر و منتقد ادبی

محمد حقوقی یکی از چهره های سرشناس شعر معاصر در هفتاد و دو سالگی پس از یک دوره طولانی بیماری گوارشی در تهران درگذشت.

حقوقی برای اولین بار مجموعه ای از شعر شاعران نوپرداز را گرد آوری و منتشر کرد که با اینکه چند دهه از انتشار آن می گذرد، هنوز کتابی معتبر و خواندنی است. هرچند تاکنون از حقوقی مجموعه های متعددی از اشعارش به چاپ رسیده است اما ارزش و اعتبار کار او و شهرتش بیشتر در زمینه نقد شعر است. حقوقی معتقد بود که از میان پیروان شعر نیمایی، تنها هفت تن را می توان موفق خواند و شعرشان ماندگار خواهد بود: احمد شاملو، مهدی اخوان ثالث، منوچهر آتشی، فروغ فرخزاد، م. آزاد، یداله رؤیائی، و سهراب سپهری. حقوقی زیر عنوان «شعر زمان ما» تاکنون پنج کتاب در نقد و بررسی اشعار نیما یوشیج، احمد شاملو، فروغ فرخزاد، سهراب سپهری، مهدی اخوان ثالث نوشته و منتشر کرده است که از بهترین کارهای او محسوب می شود.

کتاب دیک چینی، معاونت ریاست جمهوری

عده ای معتقدند که دیک چینی یکی از پر قدرت ترین معاونان ریاست جمهوری آمریکا بود و جورج بوش آدمکی که فقط دستورالعمل های او را اجرا می کرد. خوشبختانه کار هر دو آنها، با تصمیمات نادرست و غیر انسانی سرانجام به رسوائی و بدنامی کشیده شد و هردو فصل سیاه و شومی در تاریخ آمریکا محسوب می شوند.

چینی این روزها، علاوه بر میلیون ها دلاری که با زد و بندهای

که مارک تواین پس از گذشت یک قرن، هنوز نامی زنده و جاوید در صحنه ادبیات جهان است.

بیماری قلبی و مرگ مارک تواین در هفتاد و چهار سالگی به منزله ضربه مهلکی بر پیکر آمریکا و محافل ادبی و هنری این کشور بود. آن چنان که کاخ سفید اعلامیه ای صادر کرد و پریزیدنت هوارد تفت گفت: «آثار مارک تواین مایه خرسندی میلیون ها نفر شد و میلیون ها نفر دیگر نیز در آینده از نوشته هایش لذت خواهند برد. طنز او گرچه آمریکائی بود اما انگلیسی زبان ها و مردم سمالک دیگر نیز به همان اندازه آن را درک می کردند. آثار مارک تواین بخشی ماندگار در ادبیات آمریکاست.»

به ندرت اتفاق می افتد که نویسنده ای هم میان مردم محبوب باشد و هم در جمع همکاران نویسنده و منتقدان آثارش. ارنست همینگوی که خود از نویسندگان بزرگ آمریکا و جهان است گفته است: «همه ادبیات مدرن آمریکا فقط از یک کتاب مایه گرفته است و آن هم رمان «ماجراهای هاگلبری فین» مارک تواین است.» ویلیام فاکنر که کمتر از نویسندگان دیگر تعریف می کرد معتقد بود: «مارک تواین اولین نویسنده واقعی آمریکاست.»

کنث رکس راث شاعر و منتقد درباره مارک تواین نوشته است که: «اگر بودلر بزرگترین شاعر عصر سرمایه داری است مارک تواین بزرگترین نویسنده آن است.» رکس راث می افزاید: «مارک تواین می دانست چگونه باید خود را از چنگ سرمایه داری برهاند تا بتواند «ماجراهای تام سایر» و «ماجراهای هاگلبری فین» را بنویسد و دین خود را به مردم آمریکا ادا کند.

زمانی که مارک تواین به کانتیکت کوچ کرد و با همسرش اولیویا پیوند زناشویی بست، اولیویا او را با متفکران رادیکال آمریکائی از قبیل هالز و فردریک دوگلاس آشنا کرد. تواین بعدها به صورت یکی از مدافعان سرسخت برابری نژادی به فعالیت پرداخت. از حقوق و آزادی های زنان دفاع می کرد و حتی در زمان جنگ آمریکائی-اسپانیائی، خود را ضد امپریالیست می نامید و ابائی نداشت از اینکه آشکارا از حقوق کارگران و اتحادیه های کارگری حمایت کند.

با این همه، کتاب «مارک تواین کیست؟» ما را با چهره های گوناگون نویسنده ای آشنا می کند که امروزه به صورت اسطوره در آمده است. این کتاب را رابرت هیرست، مدیر پروژه آرشیو مارک تواین گردآوری و ویرایش کرده است و قرار است بسیاری دیگر از نوشته های چاپ نشده مارک تواین به مرور جمع آوری و منتشر شود.

شرکت‌ها به جیب زده است، قرارداد میلیون دلاری دیگری با انتشارات محافظه کار سایمون و شوستر بسته است تا درباره حرفه خود، مخصوصاً دوران معاونت ریاست جمهوری به رشته تحریر در آورد و از علل تصمیمات و خاطرات خود در این کتاب صحبت کند. وی امیدوار است که با نوشتن این کتاب بتواند پرده از معماهای بسیاری برگیرد و کسانی که دارای ایدئولوژی‌های دیگری هستند آن را بخوانند و پند و عبرت گیرند.

این کتاب قرار است تا سال ۲۰۱۱ چاپ و منتشر شود، درست چند ماه پس از انتشار کتاب جورج بوش.

کتاب چینی از زمان خدمات مهمش در سیاست آمریکا، یعنی ریاست کارکنان کاخ سفید در زمان پرزیدنت فورد تا معاونت ریاست جمهوری جورج بوش را بررسی خواهد کرد و روشن است که در چنین دوره‌ای مسائلی از قبیل جنگ ویتنام، رسوائی واترگیت، نخستین جنگ خلیج، و حمله یازدهم سپتامبر و احتمالاً جنگ عراق و آمریکا نیز مورد بحث قرار خواهد گرفت.

گرچه ناشر دقیقاً دستمزدی برای این کتاب تعیین و اعلام نکرده است اما یکی از دست اندرکاران ناشر معتقد است که طبق این قرارداد بیش از دو میلیون دلار به چینی پرداخت خواهد شد.

یادداشت های روزانه نیمایوشیح به گوشش شراکیم یوشیح

نیمایوشیح یکی از چهره های درخشان ادب فارسی است که به حق به عنوان پدر شعر امروز فارسی شهرت یافته است. گرچه هر یک از پیروان او به تدریج راه دیگری در شعر پیش گرفتند اما هیچ شاعری نیست که در آغاز کارش از نیما تاثیر نپذیرفته باشد. جای خوشوقتی است که اخیراً کتاب «یادداشت های روزانه نیمایوشیح» به همت فرزندش شراکیم یوشیح با بازیابی و بازنویسی دست

نوشته های گوناگون نیما گردآوری و تدوین شده است. این مجموعه یادداشت ها که متن کامل آن برای اولین بار از سوی انتشارات مروارید منتشر می شود، نمایانگر دآوری‌های صریح و قاطع نیما درباره بسیاری از مقوله ها و شخصیت‌هاست.

راجر ایبرت و مطالعات سینمایی

راجر ایبرت که اخیراً از برنامه تلویزیونی خود به علت بیماری سرطان و ضعف صدایش کناره گیری کرده است، اخیراً به اتفاق همسرش

یک میلیون دلار به بخش مطالعات سینمایی دانشگاه الینوی اهداء کرده است تا بخشی از مخارج دانشگاه را برای کمک هزینه به برنامه مطالعات سینمایی راجر ایبرت تامین کند. این خبر در یازدهمین فستیوال فیلم راجر ایبرت توسط منتقد روزنامه شیکاگو ساتایمز در الینوی اعلام شد.

این دانشگاه به چهار میلیون دلار دیگر برای راه اندازی این برنامه نیاز دارد و معلوم نیست چه شخص یا سازمانی آن را تامین خواهد کرد.